



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 757/2016-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. decembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA] zastúpenej advokátskou kanceláriou ADVOKÁT ADRIANA HRDINOVÁ, s. r. o., [REDAKČIA] 1726/13, Žilina, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Adriana Hrdinová, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 20 P 275/2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. októbra 2016 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva

na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 20 P 275/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že 4. februára 2014 podala návrh na rozvod manželstva a úpravu rodičovských práv. Konanie bolo vedené na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 9 P 31/2014. Pretože odporca, otec maloletých detí, je sudcom Okresného súdu Žilina, rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej aj „krajský súd“) uznesením sp. zn. 9 NcC 99/2014 z 2. decembra 2014 o vylúčení sudcov Okresného súdu Žilina z prejednávania a rozhodovania tejto veci. Vec bola prikázaná na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Martin (ďalej len „okresný súd“). Podľa sťažovateľky okresný súd vo veci riadne nekoná, pretože do podania sťažnosti ústavnému súdu sa uskutočnili vo veci iba dve pojednávania. Sťažovateľka hodnotí pojednávanie zo 17. marca 2016 ako nedôstojné, neefektívne a zároveň vyčíta nepripravenosť konajúcej sudkyne. Preto podala 18. marca 2016 sťažnosť predsedníčke okresného súdu na postup súdu, v ktorej namietala tieto nedostatky, ako aj prietahy v konaní. Predsedníčka okresného súdu vyhodnotila sťažnosť ako čiastočne opodstatnenú a prisľúbila vec sledovať. Sťažovateľka považuje postup okresného súdu za neefektívny, súd sa často dopúšťa procesných vád. Tento postup okresného súdu prehĺbuje stav právnej neistoty sťažovateľky. Sťažovateľka uvádza, že nemá právnické vzdelanie, preto bola nútená si zvoliť na zastupovanie v konaní advokátku, pretože proti nej stojí ako odporca jej manžel, ktorý je sudcom.

3. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol takýmto nálezom:

„I. Základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov vyjadrené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na prejednanie veci v primeranej lehote vyjadrené v čl. 6 ods. 1 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Martine, v konaní vedenom pod sp. zn. 20P/275/2014 porušené bolo.

II. Okresnému súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 20P/275/2014 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

III. Sťažovateľke priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 3.000 eur (slovom: tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Martin povinný jej vyplatiť do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

IV. Sťažovateľke priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 363,79 eur, ktorú je Okresný súd Martin povinný nahradiť sťažovateľke do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet jej právneho zástupcu.“

II.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu (vrátane sťažnosti namietajúcej porušenie základných práv a slobôd) je rozhodnúť o prijatí návrhu na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov.

Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. O zjavnej

neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánom štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom či rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov.

Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

6. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Predmetom konania ústavného súdu je sťažovateľkou namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 P 275/2014.

7. Napadnuté konanie sa začalo 4. februára 2014 podaním návrhu na rozvod manželstva a úpravu rodičovských práv. Miestne príslušným súdom bol Okresný súd Žilina a konanie bolo vedené pod sp. zn. 9 P 31/2014. Krajský súd rozhodol uznesením sp. zn. 9 NcC 99/2014 z 2. decembra 2014 o vylúčení sudcov Okresného súdu Žilina

z prejednávania a rozhodovania tejto veci a vec bola prikázaná na prejednanie a rozhodnutie okresnému súdu. Spis bol okresnému súdu predložený 17. decembra 2014. Konanie na okresnom súde v čase podania sťažnosti ústavnému súdu trvalo necelé dva roky. V priebehu tohto obdobia okresný súd uskutočnil iba dve pojednávania, a to 7. októbra 2015 a 17. marca 2016. Ako zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, v tomto období okresný súd vydal uznesenie pod č. k. 20 P 275/2014-297 z 21. januára 2015 o predbežnom opatrení, ktorým upravil styk otca s deťmi. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka odvolanie a tiež podala námietku zaujatosti zákonnej sudkyne, ktorej bola vec na okresnom súde pridelená na prejednanie a rozhodovanie. Pre účely rozhodnutia o týchto procesných úkonoch musel byť preto spis predložený opätovne krajskému súdu. Sťažovateľka považovala postup krajského súdu pri prejednaní jej odvolania proti uzneseniu o predbežnom opatrení za neefektívny, poznačený zbytočnými úkonmi. Preto podala 15. mája 2015 sťažnosť predsedníčke krajského súdu, v ktorej namietala prierahy v postupe krajského súdu ako súdu odvolacieho, ako aj postup sudkyne krajského súdu, ktorá o odvolaní rozhodovala. V poradí druhé pojednávanie vo veci, ktoré sa uskutočnilo na okresnom súde 17. marca 2016, považuje sťažovateľka za neefektívne, prístup a protokolácia jej výpovede nezodpovedali zásadám dôstojnosti správania. Následne preto sťažovateľka podala 18. marca 2016 sťažnosť predsedníčke okresného súdu, ktorá smerovala proti porušovaniu zásad dôstojnosti súdneho konania konajúcou sudkyňou, ako aj proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prierahov. Ústavný súd zistil dopytom na okresnom súde, že 30. septembra 2016 bolo nariadené znalecké dokazovanie dvoma súdnymi znalcami. Jeden zo súdom ustanovených znalcov však namietal nadmernú pracovnú záťažnosť, a preto nesúhlasil s ustanovením za znalca. Spis bol preto predložený sudkyňi pre účely rozhodnutia o ďalšom postupe.

8. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti z jej obsahu, ako aj predložených listín zistil, že sťažovateľkou uvádzané nedostatky v priebehu konania nezakladajú dôvod na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prierah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01). Ústavný súd v súvislosti s namietanými

prieťahmi v napadnutom konaní okresného súdu poukazuje na skutočnosť, že „... nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe nemusí ešte zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04).

9. Priebeh napadnutého konania ústavný súd hodnotí ako nie úplne efektívny a optimálny, avšak ústavný súd nemohol neprihliadnuť na skutočnosť, že na jeho priebeh mal negatívny vplyv aj spôsob, akým sťažovateľka realizuje svoje procesné práva. Napadnuté konanie, ktorého predmetom je rozvod manželstva a úprava práv k maloletým deťom, v čase podania sťažnosti ústavnému súdu trvalo necelé dva roky. V tomto období sa spis nachádzal aj na krajskom súde z dôvodu rozhodovania o odvolaní uznesením č. k. 20 P 275/2014-297 z 21. januára 2015 o predbežnom opatrení. Sťažovateľka zároveň podala námietku zaujatosti voči vo veci konajúcej sudkyňi okresného súdu, no namietala aj postup sudkyne krajského súdu z hľadiska vzťahu k odporcovi, ktorý je sudcom Okresného súdu Žilina. Sťažovateľka ako účastníčka napadnutého konania mala nepochybne právo na podanie týchto námietok, no rozhodovanie o nich malo za následok jeho ďalšie predlžovanie. Ústavný súd preto zastáva názor, že nedostatky v efektívnosti či koncentrovanosti napadnutého konania nedosahuje ústavnoprávny rozmer, z ktorého by bolo možné vyvodiť záver o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom. Až prípadná pokračujúca nečinnosť či nekonanie okresným súdom by eventuálne mohla spôsobiť aj porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo však ústavný súd v súčasnom období ešte nemôže posúdiť. Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (obdobne I. ÚS 630/2013, I. ÚS 200/2014). Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky stratilo opodstatnenie a ústavný súd sa už nimi nezaoberal.

10. Nad rámec odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavný súd považuje za potrebné poznamenať, že prípadná nečinnosť okresného súdu v ďalšom priebehu namietaného

konania, resp. jeho neefektívna činnosť by mohla z pohľadu sťažovateľky spôsobiť porušenie jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo nevyklučuje, aby v takomto prípade podala ústavnému súdu novú sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2016